

Shakespeare színháza és egy drámája

AZ ANGOL RENESZÁNSZ

Anglia a 16. század végére **Európa nagyhatalma** lett, a spanyol állam félelmetes vetélytársa. 1588-ban a könnyű angol hajók megsemmisítették a legyőzhetetlennek hitt spanyol Armadát, s ennek következtében a Szigetország egyedüli ura maradt a tengereknek. Az angol polgárság ekkor mohó gyarmatosításba kezdett, gazdagsága rohamosan nőtt. A trónon ülő királynő, Erzsébet is a protestáns polgárságra támaszkodott, s így ellensúlyozta a spanyolbarát katolikus arisztokrácia hatalmát. A **gazdasági sikerek**, a jólét emelkedése, az átmeneti belső nyugalom kedvezett a tudományok és **az irodalom fejlődésének**, szaporodtak az iskolák, a könyvnyomtató műhelyek, **Új színházak épültek**. A **kultúrának ezt a század végi virágzó** korszakát nevezzük angol reneszánsznak.

A **dráma** a reneszánsz idején csak **Angliában** lett az irodalom **vezető műneme** a 16. század végén. A különböző drámai műfajok felvirágzásának egyik oka minden bizonnyal az lehetett, hogy a történelmi-társadalmi változások, a polgárság és a nagybirtokos arisztokrácia küzdelmei itt hatoltak e korban a legmélyebbre, Angliában lehetett leginkább érzékelni a közelgő polgári forradalom előszelét. — Az angol reneszánsz vége felé a drámaírói tehetségek jelentkezése, jelentős színpadi művek sorozatos megszületése jelezte, hogy ennek a korszaknak szinte a dráma volt az „anyanyelve”.

SHAKESPEARE

Az angol s az újabb kori európai irodalom talán legzseniálisabb drámaírója William Shakespeare (1564—1616). Életművének egyetemessége csak Homérosz, Dante és Goethe nagyságához mérhető. Tehetséges drámaíró elődök és kortársak sorából emelkedett ki. Közülük leginkább érdemesek említésre: Thomas Kyd (1538—? 1594), Christopher Marlowe (1564—1593) és Ben Jonson (1572—1637).

ÉLETPÁLYÁJA – CSAK EMLÉKEZTETŐ, ELMONDANI CSAK A VASTAG BETŰS RÉSZEKET KELL!!!!!!!!!!!!

Shakespeare életéről nem sokat tudunk, az adatok hiányosak és gyakran pontatlanok. Születési helye Stratford-upon-Avon, egy falusias kisváros.

Anyja földbirtokosnő volt, édesapja gazdag polgár (kesztyűkészítő, gabona- és vegyeskereskedő). Shakespeare 18 éves korában, 1582-ben vette feleségül a nála nyolc esztendővel idősebb Anne Hathawayt, akitől három gyermeke született. 1586—87 táján hagyta el családját.

Elelte következő öt éve homályba vész. 1592-ből való az első hír londoni létéről. Itt kapcsolatba került a színházzal, s ekkor már sikeres fővárosi színész és drámaíró. Az 1599-ben épült **Globe Színháznak** főrésztvényese volt, s időközben — drámaírói sikerei révén — meg is gazdagodott. Megvette Stratford egyik legnagyobb házáat, s 1598-tól kezdve több telket, birtokot vásárolt. 1607 után felhagyott a színészi mesterséggel, s egyre több időt töltött Stratfordban. Utolsó éveiben már elzárkózott a világtól, s szülővárosában halt meg, a hagyomány szerint születésnapján, 1616. április 23-án.

Írói munkásságáról jóval többet tudunk. Összesen 37 darabot írt. Eleinte valószínűleg régebbi darabok átdolgozásával foglalkozott. Sok ilyen munkája elkallódhatott, de pályakezdésének művei is jórészt átdolgozások. A téma eredetisége nem volt követelmény. Nagyjából két évtizedes **drámaírói pályájának első felére** (1590—1600) 22 darab esik: a VIII. Henrik kivételével az összes királydráma, a tragédiák közül a **Rómeó és Júlia** s a regényes színművek és vígjátékok között olyan remekművek, mint a Szentivánéji álom, a Velencei kalmár, az Ahogy tetszik és a Vízkereszt.

1593-ban jelentette meg Venus és Adonis című „mitológiai románcát” (Ovidius története alapján), a következő évben pedig Lucretia meggyalázása című elbeszélő költeményét. Körülbelül ekkor írhatta szonettjeinek nagyobb részét. Lírai verseinek legfőbb témája a barátság és a szerelem. 154 szonettje 1609-ben látott napvilágot.

Pályájának második felében (1601—1613) Shakespeare világszemlélete komorabbá vált, elsötétült (talán a politikai élet változásai, majd Erzsébet királynő halála, I. Jakab trónra lépése 1603-ban is közrejátszottak ebben), művészete azonban ekkor ért be igazán: legjobb alkotásai ekkor születtek. Ebben a több mint egy évtizedes időszakban főként tragédiákat írt.

Kiemelkedő darabjai a Julius Caesar, a Hamlet, a Troilus és Cressida, az Othello, a Lear király, a Macbeth és az Antonius és Kleopátra.

Pályája végére új drámatípust teremtett. A Téli regge és A vihar is tragikus alaphangot üt meg, de a katasztrófa elhárul, a konfliktus feloldódik a megbocsátásban, a kiengesztelődésben.

Ezek Shakespeare legérettebb alkotásai, s fejlődésének betetőzését is jelzik. Életében több munkája megjelent nyomtatásban, de Shakespeare nem ellenőrizte ezek kéziratát. — Volt színésztársai 1623-ban adták ki drámáinak első gyűjteményét.

SHAKESPEARE SZÍNPADA – kell!!!

Shakespeare színpada és az a technika, melyet ez a színpad megkövetelt, közvetlenül a **középkori színjátszásból fejlődött ki**. Az antik görög tragédia műfaji szabályai ismeretlenek voltak a reneszánszot megelőző évszázadokban.

A 16. századi Angliában az új szükségleteknek megfelelően kialakult színjátszásnak már nem a vallásos ismerettejesztés volt a célja. Hivatásos színtársulatok jöttek létre, s 1576 és 1616 között legalább tíz nyilvános színház is építettek London külvárosaiban. Ezek közül az egyik legnevezetesebb, a kívülről nyolcszögletű, belülről kör alakú **Globe Színház**, 1599-ben épült. Neve összefüggött az épület ormán viselt jelvényvel, a földgömbbel. — A többemeletes, fából készült színházépület felül nyitott volt, s nappal, természetes világosság mellett tartották az előadásokat. A **színpad jellegzetes hármass beosztása** lehetővé tette a különböző szinterek gyors váltását, a térbeli és időbeli távolságok merész áthidalását. **A három oldalról nyitott színpad benyúlt a földszinten álló közönség közé. Ez az ún. előszínpad** a szabadban játszódó, sok szereplőt felvonultató jelenetek számára szolgált: itt zajlottak le pl. a nagy csatajelenetek, a Rómeó és Júlia utcai csetepatéi. **Az előszínpad mögött** volt egy **három oldalról zárt terem, a hátsó színpad**, az épületek szobáiban történő események részére. Ezt függöny takarta el, s a függönnyt a belső jelenetek bemutatásakor félrehúzták. Itt feküdt Júlia, mikor megitta az álomitalt, itt játszották le a kriptajelenetet is. **A színpad fölötti erkélyen** (vagy **felső színpadon**) mutatták be mindazt, ami a magasban, hegyen, várfokon vagy az égben történt. Ez volt a színhelye a Rómeó és Júlia erkélyjelenetének. A shakespeare-i színpadon **nem voltak díszletek**, egy-egy darab bevezető sorai vagy a színészek párbeszédei jelezték a szín helyét s az időt. Shakespeare és általában a korabeli szerzők sok mindent rábíztak a nézők élénk fantáziájára, a közönség pedig változatos mesét, **gyorsan pergő eseményt** kívánt: érdekes látványosságot, fényes ruhákat, sűrű gyilkosságokat, hátborzongató jeleneteket — és kacagtató mulatságot még a tragédiában is. A drámák maradéktalanul kielégítették a közönség szenzációéhségét: **a reneszánszban felszabadult emberi szenvedélyek tombolnak** bennük hatalmas erővel. A színdarabokat egyfolytában játszották, nem voltak felvonásközi szünetek. **A drámák nem felvonásokra** tagolódtak (ezeket utólag alakították ki), hanem színekre (jelenetekre - egy jelenet: amíg a cselekmény egy helyszínen zajlik). Azonos szintéren gyakran több, egymástól elütő, eltérő cselekményű és hangulatú jelenet is lejátszódhatott. A **női szerepeket fiúk** alakították, színésznők még nem szerepeltek a reneszánsz kori angol színházak színpadán.

A középkori drámákból elsősorban **a tér és az idő szabad kezelése**, valamint a **hangulati ellentétesség, a hangnemek kevertsége** örökölt meg az angol reneszánsz színjátszásban. A

tér és az idő ugyanis nem korlátozta a cselekmény bonyolítását: egy-egy darab eseményei sokféle s gyakran **változó színtereken** játszódnak, s **időtartamuk olykor több évet is** felölelhet. A cselekmény egységét megbontják a mellékszálak. Pergő, mozgalmas cselekmény, valódi drámai küzdelem, árnyalt jellemrajz.

A tragédia komor fenségét közbeékelte, **ún. clown-jelenetek** oldották: a korabeli közönség nemcsak rémüldözni akart a véres események láttán, hanem megkívánta a felszabadult nevetés lehetőségét is.

Az angol drámát mégis az tette naggyá, hogy **nem alkalmazkodott semmiféle merev szabályhoz s kialakította a maga sajátos dramaturgiáját**. Tudatos szerkezettel összefogott, sűrített, a figyelmet mindvégig ébren tartó, gyorsan pergő, mozgalmas cselekmény nyomult a színpadra, s **megjelent a valódi drámai küzdelem és a sokoldalú, árnyalt jetlemrajz**.

RÓMEÓ ÉS JÚLIA

Szerelmi tragédia

Két ősi emberi szenvedély, a **gyűlölet és a szeretet tragikus szembenállása** a témája Shakespeare fiatalkori művének, a Rómeó és Júliának. Valószínűleg **1594 és 1596 között** keletkezett. Nyomtatásban 1597-ben jelent meg.

Ez a mű az angol reneszánsz **első olyan tragédiája**, amelynek **középpontjában a szerelem áll**: az az új típusú, a reneszánsz által felfedezett és hirdetett **testi-lelki viszony**, a **hitvesi szerelem** addig ismeretlen szenvedélye, hallatlan gazdagsága és lelki finomsága, melynek alapja a **kölcsönös vonzalmon alapuló szabad párválasztás**. A szerelem többnyire az ókorban is, a lovagkorban is csak házasságon kívül létezett, a házasságkötés ugyanis a családok közötti megegyezésen alapult.

A Rómeó és Júliában nemcsak a mese érdekes és fontos, hanem a költőnek az a megdöbbentő élménye, hogy a **jóság, a szépség, a lelki finomság**, a szabadságra épülő, tisztultabb emberség **elpusztul a környező világ durva közönségességében, ahol vad szenvedélyek, érthetetlen gyűlölködések uralkodnak**. Rómeó és Júlia boldogságukat, fiatal szívük **természetes vonzalmát** védik, s ezt **semmisíti meg a társadalmi környezet**, az elavult, de még rombolni, pusztítani képes makacs szokás. **A fiatalok akaratlanul is szembekerülnek a régi, feudális erkölcsökkel, s önkéntelenül a reneszánsz szabadságvágy hordozói és hősei lesznek**.

A végzetszerűség légköre — a tragédia előrejelzése

A főszereplők nem olyan értelemben tragikus hősök, mint Antigoné, nem átlagon felüli, rendkívüli emberek, akik valamilyen eszméért küzdve, elveikhez végsőkéig ragaszkodva buknak el. **Ábrándos kamasz**, lobbanékony fiatalember az egyik, házasságról álmodozó, az életet nem is ismerő, **14 éves csitri a másik**. A rendkívüli erejű, **hirtelen támadt szenvedély**, amely mindenféle korabeli szokást, konvenciót félredobot velük, **emeli őket tragikus hőssé**.

Ezt a „szörnyű”, „bírhatatlan” **szerelmet kezdettől fogva baljós hangulat**, a végzetszerűség fojtó légköre lengi körül, **a halál árnyéka borul a szerelmesekre**.

A balsejtelmek atmoszféráját már a prologus-szonett előlegezi, s a katasztrófát a szerző a mű egész motívumrendszerével, képeivel előkészíti. A két főszereplő több megnyilatkozása is — öntudatlanul — a halálos véget jósolja meg. A Capuleték báli estélyére induló, a Júliát még nem ismerő Rómeó így sóhajt fel:

egyszerre sejti lelkem,

Hogy a Sors, mely a csillagokban csüng még,

Ez éji bálon kezdi meg komor

Szörnyű futását és unt életem,

Mit a mellembe zárok itt, gonosz

Csellel korai halálba kergeti.

Amint legelőször pillantja meg Júliát, a régi szerelmet sutba vágó csodálat a következő felkiáltásra ragadtatja: „**Túl szép a földre, nem való ide!**”

A mű egészen végigvonul **a halál és a szerelem összefonódása**, ennek a „vak és örült szerelemnek”, a bölcsességet és megfontoltságot nem ismerő „vakmerő vágynak” a halálraítéltsége. A II. felvonás 2. színében az éjszakai vallomás során **Júlia is rosszat sejt:**

De ez az éji frigy sehogy se tetszik.

Oly hirtelen, meggondolatlan és gyors,

Akár a villám, amely elcikáz.

A két meggondolatlan gyerek a villámfényként fellobbanó szenvedély **gyors beteljesülésére** törekszik, mert számukra a szerelem az egyetlen és legfőbb érték, drágább az életnél is, a felkomorló, fenyegető pusztulás sem rémíti őket. Lőrinc barát óvná Rómeót bölcs tanáccsal — „Lassan szeress s szeretni fogsz sokáig” —, ám az türelmetlenül sürgeti:

De jöjjön bár a bánat.

Nem éri föl a drága örömet,

Mit kurta perc ad, hogyha látom Őt.

Kulcsold kezünket szent ígével össze,

A szerelem-ölő halál hiába ágál —

Elég, ha most enyémnek vallhatom.

A szerelmesek maguk rohannak a pusztulásba, a halálba, nem menekülnek előle.

Shakespeare olyan világot ábrázolt, amely halálra ítéli a szerelmet. Nemigen akadhatunk fenn azon, hogy a végső katasztrófát egy fatális véletlen okozza — az egészségügyi vesztégár, amiért Lőrinc barát levele nem jut el Rómeóhoz —, mert a tragikus véget az atmoszféra költőileg előrejelzi.

Két szemben álló világ

A végzetszerűség nem is annyira a dráma vége felé sűrűsödő szerencsétlen véletlenekben, sokkal inkább **a családok közötti harcban**, az ádáz gyűlölködésben ölt testet.

Két egymástól elütő és egymással szemben álló világ, erkölcsi rend együtt létezése teremt tragikus szituációt a drámában. Az egyik oldalon **a feudális anarchia** sötétlik a maga értelmetlen, kaotikus indulataival és **szülői önkényével** — **a másikon ott ragyog** már az új erkölcs, **a reneszánsz rend** a szerelem megható szépségével s **az érzelmek szabadságával.**

Korváltás idején, két korszak határmezsgyéjén zajlanak az események. (Shakespeare egyébként nem sokat törődik a korfestéssel, homályba borítja az időt, mégis a színtér — Verona — igazolja az olaszos szenvedélyek gyors kitörését, a délvidéki nők korai érettségét.)

A két család ősi viszálya már-már békévé szelődött — az okát sem ismerik —, Tybalton kívül szinte már senki sem veszi komolyan a vak gyűlölködést, leszállt az már a szolgák komikus függetlenségének szintjére, mégis a múltból örökölt háborúskodás parazsa bármikor lángra lobbanhat egy-egy semmisség miatt.

Mesterien érzékelteti Shakespeare a nézővel (az olvasóval) már az **expozícióban** a mű különös világát. **Sámson és Gergely szófacsaró hetvenkedésével** s hencegő hősiességük gyors lelepleződésével indul a darab. A szolgák tréfás kötözködése váratlan hirtelenséggel csap át **majdnem véres küzdelembe (Benvolio és Tybalt párbaja)**, tömegverekedésbe (a polgárok is két pártra szakadva már-már egymásnak esnek). Majd az egész szembenállás újra komikumba fullad, mikor **a két agg, tehetetlen családfő akar hálóköntösben** egymásnak rontani, de az asszonyok szavára megszeppennek. **A herceg közbelépése**, a halálos ítélet lehetősége egy váltással megint komorabbá teszi a hangulatot.

Capuleték bálján Júlia apja dicséri Rómeót, elismeréssel beszél róla, s erélyesen utasítja rendre az izgága, gyűlölködő Tybaltot, de **másnap már két áldozata lesz az ősi haragnak: a sziporkázóan szellemes Mercutio (merkució), aki haldokolva megátkozta mind a két**

családot, és Tybalt. Az ő halála újra **vad bosszúra ösztönzi** az előző este még oly békés Capuletet.

Nem vitathatatlan érvényűek már **a régi feudális házassági szokások**, s ugyanez mondható el **a szülői önkényről** is **Capulet** elvben az újat támogatja; Párisval való első beszélgetésekor még **modern szellemű emberként** a szabad párválasztást hangoztatja: lányára bízva a döntést, s nem is akarja még a 14 éves Júlia házasságát. Egy nappal később, amikor leánya valóban így szeretne cselekedni, s ellentmond apjának, **Capulet** dührohámot kap, s a legútszélibb durvaságokat vágja hozzá **a zsarnok szülői önkény megtestesítőjeként**, s hogy engedelmségre tanítsa, a gyors érdekházasság idejét is előbbre hozza egy nappal (csütörtökről szerdára).

Ez **a kettősség érvényes** az egyébként rokonszenves **Párisra is**. Elítéli a családi torzsalkodást, **őszintén szereti Júliát**, kétségbeejti váratlan halála, **de** egy pillanatra sem jut eszébe, hogy szerelméről Júliának beszéljen, hogy a házasság a lányra is tartozik, az ő akarata is számít. Nem fontos neki, hogy Júlia viszonszereti-e. **Csak a szülőkkal egyezkedik**, az apától kéri meg Júlia kezét.

A dajka pálfordulása is a kétféle erkölcsi rend egyidejűségével magyarázható: **segíti a fiatalok őszinte, tiszta szerelmét, de** lelkiismeret-furdalás nélkül **szolgalelkűen támogatja a Párisval való házasságot is**.

A régi világ, **a feudális anarchia erkölcsi rendje** már **kihunyóban** van, sok tekintetben már nevetségesnek és értelmetlennek látszik, de még elég erős ahhoz, hogy az egyes ember lelkében jelentkező újat alkalomadtán elsöpörje, s mások életét, boldogságát összetörje.

A másik oldalon áll a két fiatal szerelmes: ők az új, reneszánsz erkölcsi rend és a szabadságvágy hordozói. Az ő világukban az ősi családi gyűlölködésére **e gyűlöletnek a tagadása**, a viszály feloldásának szándéka válaszol, **az érdekházassággal pedig a kölcsönös szerelmen alapuló házasság fordul szembe.**

Életvágy, életöröm fejeződik ki a drámában. Rómeó és barátai, akik szenvedélyesen szeretik az életet, annak minden örömét, lehetőségét ki akarják használni (Mercutio).

A két világ szembenállását, az egymást keresztező akaratok összeütközését **hiba lenne pusztán nemzedéki ellentétekre egyszerűsíteni.** Nem korlátolt öregek és másképpen gondolkodó fiatalok kerülnek egymással szembe, hanem **két különböző világfelfogás csap össze.** „Két ellenséges király hadakoz / Emberben, fűben: — a Jó és a Rossz” — állapítja meg a töprengő, filozofáló Lőrinc barát. Az erények és a bűnök, az új felismerések és a régmúlt szokások harca, a belső vita, vívódás ott munkál az egyes hősök lelkében, az öreg Capuletben és a fiatal Párisban, de még Rómeóban is, Júliában is, hiszen nyílt harcra nem vállalkoznak ők sem, csak rejtve, mintegy a társadalomtól elszigetelten követik szenvedélyüket. A rögeszmés Tybalt, az ősi harag konok megszállottja, a végső katasztrófatorozat elindítója fiatal, akárcsak Rómeó, **a szerelmesek ügyét egyetértően támogató szerzetes, Lőrinc barát idős ember.** Lőrinc barát idős ember, mégis a szerelmeseket segíti, **ő már az új világ, a reneszánsz embere**, aki elítéli az érdekházasságot, számára fontosak az emberi érzelmek. Nemcsak pap, de tudós is, ismeri a természet rejtett titkait (gyógyfűvekkel gyógyít).

Bonyodalom és katasztrófa

A bálai éjszakán kezdődik a két fiatal csodálatosan szép, megrendítő **szerelme** — ez a bonyodalom kezdete —, s ettől kezdve kettejük minden gondolata, tette és rezdülése akarva-akaratlanul **a régi rend, a régi erkölcs tagadása**, a másik világ terveinek keresztezése.

Capuleték bálján nem Páris és Júlia, hanem Rómeó és Júlia találhatnak egymásra. Ismeretlenül, előítéletek nélkül szeretik meg egymást, s így egyszerre mérhetetlen távolságba kerülnek gyűlölködő családjuktól. Rómeó mellett ott dohog és kötekedik az izgága Tybalt, Rómeónak azonban nincs füle a szitkok meghallására.

Mikor rájönnek, hogy az **ellenséges két család tagjai**, egy pillanatra megdöbbennek az eléjük tornyosuló akadálytól, az éjszakai szerelmi vallomásban azonban már megtagadják származásukat, házukat, hazájukat, nevüket, az illetet, mert mindezek szerelmük útjában állnak. **Lobogó szenvedélyük csak a szokásokat veti el, az erkölcsöt nem: házasságra akarnak lépni.**

Másnapi **titkos esküvőjük végleg megsemmisítette** — legalábbis számukra — **a családok ősi viszályát.** Érzelmi lázadásuk **azonban titokban marad:** sem Júliának, sem Rómeónak eszébe sem jut, hogy a szülők engedélyét kérik házasságukhoz. Erre legfőbb bizalmasuk, Lőrinc barát sem gondol, sokkal inkább arra, hogy esetleg a kész helyzettel majd egyszer megbarátkoznak a szülők, s a viszály „talán e friggyel szeretetre válik”.

A dráma fordulópontját, a küzdelem felerősödését hozza **Mercutio és Tybalt halála.** Rómeó nemcsak **felesége közeli rokonát ölte meg,** hanem szembekerült a szigorú hercegi paranccsal is. Csak a kedvező tanúvallomásoknak köszönheti, hogy **száműzetéssel,** nem halállal sújtják. Ha eddig volt is valami távoli remény, hogy Capulet valamikor beleegyezését adja a házasságba, most ez a remény az újra felizzó bosszúban szertefoszlik.

A szerencsétlen **Júlia ellentétes érzelmek közt vergődik.** A helyzet ellentmondásosságát az első pillanatban Rómeó szép külsejének és gonoszkének ellentétéként éli át. A III. felvonás 2. színében ezt a lelkiállapotot az ellenkező előjelű értékeket hordozó szavak halmozása fejezi ki („**Ó, kígyószív rózsálló szín alatt**” és így tovább), de a belső vívódás csak rövid ideig tart. Mikor a dajka megtetézi a szidalmakat, Júlia azonnal szembefordul vele és előbbi önmagával is.

A fiatal szerelmesek **megható hajnali búcsúzása** után megkezdődik **a félreértések és tévedések tragédiához vezető sorozata,** s felgyorsulnak az események is. **A két világ olyan mérhetetlen távolságra kerül egymástól, hogy már semmiféle kapcsolat nem létezhet** köztük, teljessé válik **a kommunikációhiány,** a zűrzavar. Senki sem ért senkit és semmit. A tragikus fordulatokat előidéző véletlenek sem csupán a kiszámíthatatlan sors kegyetlen játéka, hanem az általános meg nem értésnek és félreértésnek költői megjelenítései.

Rómeó Mantovába menekülése után **Júlia kerül a dráma középpontjába.** Árván, elhagyottan, egyedül kell döntenie jövő sorsa felől, csak Lőrinc barát cellája és szíve nyílik meg előtte. Iszonyú súly és felelősség nehezedik rá, hatalmas küzdelem dúl lelkében. Kétfajta hűség csap össze benne, a család iránti és az, amelyik férjéhez, Rómeóhoz köti. A rázuhanó teher alatt a 14 éves kislány hirtelen felnőtté érik, s kételyei, féltelmei ellenére is **vállalja tette — házassága — következményeit.**

Két szálon fut tovább a cselekmény a két világ közötti áthidalhatatlan távolságot kiemelve.

Júliát apja megtagadja, anyja sem érti, a dajka, titkának tudója, hátat fordít neki. Száműzött férjét siratja, s azt hiszik, Tybaltért zokog. Asszony, és férjhez akarják adni. Nem mehet újra férjhez, s a házasság megtagadását a szülői tekintély elleni lázadásnak minősítik. Egyetlen reménye az időben lehetne, de épp ezt veszik el tőle az esküvő siettetésével. Azt színleli, hogy beleegyeznek a Párisra kötendő házasságba, s a szülők ezt őszinte engedelmeségnek vélik.

Júlia 42 óra „halálára” készül, a család pedig az esküvőre. **Él még, de halottnak hiszik,** s kriptasírba zárják. **Halottnak hiszi a visszatért Rómeó is, és végez magával:** Júlia nélkül nincs számára élet, s az álmából ébredő Júlia sem tud már létezni ifjú férje nélkül.

A családok közötti ősi gyűlölködést a fiatal szerelmesek hősi lázadása s tragikus halála szünteti meg. A végső jelenetben **helyreáll a rend, a harmónia, de borzalmas árat kellett fizetni érte,** s végül mindnyájan megbűnhődtek.

Az egymásért vállalt halálban **tragikus hőssé emelkedett fiatalokat** az elavult, káros, **emberellenes hagyományok törték össze. Erkölcsi fölényük, önfeláldozásuk a dráma végén**

harmóniát, rendet teremtő erőként diadalmaskodik, ezért a tragédia hatása megrendítő és felemelő, megerősíti bennünk azoknak az értékeknek a tiszteletét, amelyeket Rómeó és Júlia képvisel.

A téma modern feldolgozásai: film- és musicalváltozat.

A mű szerkezete:

Expozíció (bevezetés: a helyszín megjelölése (Verona), utcai verekedés a két szembenálló család szolgálai között. Az alapszituáció: a Capulet és Montague család ősi viszálya, melynek okát már senki sem tudja, de olyan erőteljes a gyűlölködés, hogy még a szolgák is összevesznek (komikus és tragikus is egyben). Rómeó (a Montague család sarja) megjelenése a műben.

Bonyodalom: Rómeó és Júlia, a két ellenséges család gyermekei Capuleték bálján kölcsönösen egymásba szeretnek anélkül, hogy tudnák, ki is a másik valójában. Az események gyorsan zajlanak.

A cselekmény kibontakozása: (késlelteti a tragédiát) Erkélyjelenet, Rómeó és Júlia kölcsönösen szerelmet vallanak egymásnak, és megegyeznek abban, hogy másnap összeházasodnak (kapcsolatukat szentesíteni akarják, nem lázadók, nem törvénytelenül akarnak együtt élni.). Júlia dajkája és Lőrinc barát segítségével a két fiatal titokban összeházasodik. (Lőrinc barát humánus, reneszánsz ember, azt reméli, a házassággal kibékül a két család.) Tybalt, Júlia unokabátyja megöli Mercutiót, Rómeó barátját, mire Rómeó a bosszúvágytól hajtva megöli Tybaltot. Rómeót száműzik, el kell hagynia Veronát, Mantovába megy, de előtte elbúcsúzik Júliától. Ez az egyetlen közös éjszakájuk. Júlia kezét megkéri Paris gróf, és Júlia apja a lánya engedetlensége miatt még korábbra hozza az esküvő időpontját. Júlia kétségbeesett helyzetében Lőrinc baráthoz fordul segítségért, aki olyan álomport ad neki, amitől néhány napig tetszhalott lesz. Júliát eltemetik a családi kriptába, Lőrinc barát egy futárt küld Rómeóhoz, de Júlia halálhíre hamarabb jut el Mantovába, így Rómeó nem tudja meg az igazságot. Visszatér Veronába, és miután meglátja Júlia holttestét, öngyilkos lesz (megmérgezi magát). Mire Lőrinc barát megérkezik, Rómeó már halott, Júlia felébred a tetszhalott állapotból, s mivel szerelmét elveszítette, ő is öngyilkos lesz (Rómeó törével.)

Tetőpont: Rómeó és Júlia halála.

Megoldás: A két ellenséges család kibékülése.